

MANUEL CABELLOS BARREIRO

La Platja de Palma

EVOLUCIÓ HISTÒRICA I PLANEJAMENT URBÀ

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2016

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ	11
Àmbit	11
Toponímia	11
Metodologia	13
2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DELS ASSENTAMENTS	15
FASE 1. 1864-1905. ELS PIONERS S'ESTABLEIXEN I FUNDEN LES CASES DELS REPUBLICANS	15
L'accessibilitat necessària: el Camí de s'Alga (1864)	15
El punt zero de la descripció geogràfica (1867)	16
L'existència d'altres activitats productives prèvies a l'any 1864	20
La pesca	20
Els trencadors de marès	20
A la recerca de pastures	21
De tornada a 1864: les activitats i els assentaments dels pioners	23
Els trencadors de marès i la pesca	23
La recollida anual d'alga	24
La primera parcel·lació de terrenys a Son Delabau (1867)	24
El breu estiu de treballadors del camp	24
La fabricació de guix	25
Els primers estiuers	25
Una nova denominació: les cases dels republicans	25
La solució a l'escassetat d'aigua potable (1893)	27
L'embarcador des Saluet (1890)	28
La inauguració de l'església (1902)	30
Els serveis a la fi del segle XIX	32
La primera parcel·lació de terrenys de Son Verí de sa Llapassa (1899)	33
El nucli inicial de vint-i-un residents comença a créixer al cens de 1900.	33
El nomenclàtor del llogaret	34
La immensa platja	34
La construcció de la carretera militar a la bateria d'Enderrocat (1905)	35
FASE 2. 1905-1947. LA MILLOR PLATJA PER ESTIUERAR	39
Només començar, una parcel·lació (1906)	39
Dues fondes i una taverna emblemàtiques	40
El creixement de la població i les edificacions en xifres (1910)	43
Dècada de 1910 a 1920, les grans finques canvien de propietari	44
Es concreta la venda d'aquestes finques (1864)	46
La construcció del ferrocarril Palma-Llucmajor (1914-1916)	48

Una casa notable: Can Seu de la Farinera	50
Desastre a l'embarcador	51
El primer hotel (1917)	52
Una fita a la costa de Son Verí (1909)	53
Noves parcel·lacions al final del segon decenni	54
Per primera vegada, s'Arenal depèn de dos municipis al cens de població i d'edificacions (1920))	56
L'electricitat arriba a l'Arenal (1920)	57
Arriba el tramvia a s'Arenal (1921)	57
Per fi es resol el conflicte de la frontera entre Palma i Lluçmajor (1924)	60
Els sistemes de control urbanístics: el procés d'urbanització-edificació (1956)	61
Una fita a la platja. Les cases de Moner (1922)	62
El nudisme i les ordenances	63
S'instal·len més serveis i indústries	63
Dic de refugi al port de s'Arenal (1927)	65
El segon hotel de la platja	66
Primera pedra de l'església de Sant Antoni de Pàdua a Can Pastilla (1927)	67
Per primera vegada surt Can Pastilla en el cens de població i edificis (1930)	67
Una parcel·lació pionera a la platja: les Meravelles	68
Una parcel·lació atípica: Bellavista de Palma (1931)	68
Inauguració de l'escola pública (1933)	69
Can Pastilla construeix el seu primer club nàutic (1934)	70
La carretera de la costa (1935)	72
Les conseqüències de la guerra (1936-1939)	72
El <i>carrilet</i> o <i>trenet</i> també pateix les conseqüències de la guerra (1940)	73
Dècada dels trenta: noves fites	74
Molts xalets i més població resident en el cens de 1940	75
Anys quaranta, proliferació de serveis i indústries	75
El tercer establiment hotelier de la Platja	77
El servei de transport públic Palma-s'Arenal	78
L'asfaltat de la carretera	78
FASE 3. 1947-1973. EL BOOM DEL TURISME	80
Els antecedents del boom en nombres. El cens de 1950	80
El boom	80
Es funda el Club Nàutic Arenal (1952)	81
Nous hotels i alguna pensió a la dècada dels cinquanta	82
Anys cinquanta: una nova indústria	86
La coexistència entre estiejants i turistes	87
La costera	90
La Llei del Sòl de 1956. Els seus efectes dins el terme de Lluçmajor	90
La Llei del Sòl de 1956. Els seus efectes dins el terme de Palma	91
Canvi d'ubicació de l'aeroport civil (1960)	92
Es fa palès un creixement espectacular de places hoteleres en el cens de 1960	93
L'any de l'alga (1960)	94
El torrent dels Jueus es desborda (1962)	95
Un any clau en la presa de decisions (1962)	95

Palma aprova la revisió del seu Pla General d'Ordenació (1963)	97
Palma inicia els treballs d'una nova ordenació (1963)	100
La Prefectura de Costes encarrega un Pla d'Ordenació del litoral (1964)	100
Clausura del ferrocarril (1964)	101
Llucmajor aprova el seu primer Pla General d'Ordenació (1965)	101
Llucmajor compleix les directrius sobre ordenació de conjunt (1965)	103
L'any de les grans infraestructures viàries (1965)	103
Les grans obres de sanejament integral de la Platja a Palma (1966)	104
S'aprova la revisió del PGO de la costa de Llucmajor (1968)	104
El club nàutic de s'Arenal, primera ampliació (1969)	106
L'espectacular creixement es percep clarament a les dades del cens de 1970	107
S'aprova el Pla Especial d'Ordenació de la Platja de Palma, a Palma (1970)	108
Palma executa la segona fase de sanejament integral de la Platja de Palma (1971)	110
Primera gran ampliació del club nàutic de Can Pastilla (1971)	110
S'amplia l'aeroport de Son Sant Joan (1972)	112
S'aprova la revisió del PGO Ribas-Piera de Palma (1973)	113
Finalitzen les obres a la costa amb la demolició de la Illeta dels Republicans (1973) ..	114
Resum de les obres d'infraestructura realitzades en aquesta fase	116
FASE 4. 1973-1992. CONSOLIDACIÓ D'UNA DESTINACIÓ TURÍSTICA	118
Un altre desbordament d'un torrent. Aquesta vegada, el de Son Verí (1974)	119
Primera estació depuradora d'aigües fecals a Llucmajor (1976)	119
Les dades de la crisi del petroli surten al cens de 1981	120
El Club Nàutic Arenal continua creixent (1981)	121
El club nàutic de Can Pastilla va canviar la bocana del port (1982)	124
La Revisió del Pla General d'Ordenació de Llucmajor (1984)	125
Nous equipaments (1985)	126
La Revisió del Pla General d'Ordenació de Palma (1985)	126
La prolongació de l'autopista paral·lela a la platja (1986)	129
Reposició d'arena a la platja (1989)	129
Una altra gran infraestructura: la xarxa de gas canalitzat (1989)	130
L'Ajuntament executa la via de segona línia (1990)	131
A la dècada dels vuitanta (cens de 1991), el creixement es modera	132
Actuacions a la vorera de la platja: zona de vianants i redissenys (1992)	132
FASE 5. 1992-2010. EL MILLOR LLOC TURÍSTIC	134
Els últims nuclis consolidats que es van dotar de clavegueram (1992)	134
S'acaba el centre d'equipaments del carrer Marbella (1992)	135
Dues grans actuacions urbanístiques (1990-1995)	135
S'aprova el Pla Sectorial d'Ordenació de l'Oferta Turística (POOT) (1995)	136
L'autopista de llevant incrementa la seva capacitat (1997)	137
Inauguració de la nova terminal de l'aeroport de Son Sant Joan (1998)	137
La Llei General Turística (1999)	137
El cens del decenni de la suposada estabilització (2001)	137
Llucmajor aconsegueix treure l'estació depuradora del nucli de s'Arenal (2002)	138
Palma substitueix l'estació depuradora de Sant Jordi (2003)	139
El Pla Territorial d'Ordenació de l'illa de Mallorca (2004)	139

Una nova revisió del Pla General d'Ordenació de Palma (1998)	140
Llei de mesures cautelars (2007)	141
Conversió de la carretera s'Arenal-Llucmajor en autopista (2007)	141
Modificació del Pla Territorial de Mallorca (11-07-2008) (2008)	142
3. CARTOGRAFIA DE CREIXEMENT URBÀ	143
4. POBLACIÓ RESIDENCIAL I TURÍSTICA	145
5. BIBLIOGRAFIA	151
6. FONTS CARTOGRÀFIQUES	153
7. FONTS ORALS I DOCUMENTALS	155